

El Consistori de Vilalba ha decidit amagar de manera imminent la inscripció del monòlit feixista de la plaça Major

Després de dècades de silenci, Tortosa, la Ràpita i Vilalba dels Arcs es plantegen retirar els seus monuments franquistes

L'Ebre fa memòria

ESTEBE GINALT

Tortosa / Sant Carles de la Ràpita / Vilalba

No sembla casualitat que just ara, després d'anys i panys de silenci, desatenció i immobilitat, s'hagin posat a remoure la seva memòria històrica tres municipis ben diferents de tres comarques de les Terres de l'Ebre: Vilalba dels Arcs (Terra Alta), Tortosa (Baix Ebre) i Sant Carles de la Ràpita (Montsià). Al centre del debat públic, tres monuments franquistes que han sobreviscut a 40 anys de democràcia i que finalment podrien ser retirats. La llei estatal de Memòria Històrica (2007) enpara els partidaris d'eliminar de l'espai públic els símbols de la dictadura franquista, però molt que amb el pas dels anys part de la ciutadania els hagi integrat al seu imaginari col·lectiu i hagi oblidat el seu origen.

La capital ebrenc, Tortosa, va obrir el debat quan es va comprometre, després de molts anys de controvèrsia política, a celebrar una consulta perquè siguin els seus veïns qui decidixin si es retira del bell mig del riu Ebre el monument franquista més gros que queda a Catalunya. L'anunci del referèndum per part del govern municipal (CDC i ERC) no ha servit precisament per calmar l'ambient. Un moviment cívic, la Comissió per la retirada dels Símbols Franquistes de Tortosa, considera que la consulta és un "despropòsit" i exigeix la retirada sense previ referèndum, en base a la llei. El Síndic de Greuges ha demanat a l'Ajuntament que tregui del riu el monument sense fer cap consulta, mentre que altres municipis veïns també s'hi han apuntat.

Enmig de la controvèrsia, un historiadur local de la Ràpita, Pere Marel Martín, ha aconseguit promoure un altre de-

bat al voltant d'un Crist i una creu que van aixecar les forces franquistes la mig segle i que amb el pas del temps la majoria de veïns han desposseït del seu simbolisme feixista. "Anem per bon camí", diu Martín, satisfet amb la decisió del síndic d'"investigar" la conservació del monument i el presumpte compliment de la llei de la Memòria Històrica.

L'actual alcalde de la Ràpita, Josep Caparrós (ERC), sorprèn per la polèmica, ha recordat per activa i per passiva que ni

inclòs fins ara el polèmic monument, conservat al mirador de la Guardiola, exclusivament turístic amb vistes espectaculars sobre el delta de l'Ebre. El Memorial Democràtic està estudiant l'assumpte i encara no ha decidit si catalogarà el Crist i la creu, tot i que està obert a fer noves actualitzacions. El seu origen franquista està acreditat i documentat.

Enmig de tanta controvèrsia, un altre municipi ebrenc, Vilalba dels Arcs, ha aprovat en el ple municipal sotmetre a consulta el monòlit franquista que des del 1939 continua palplantat a la plaça Major en honor als "caiguts per Déu i per Espanya". La primera decisió de l'Ajuntament ha estat justament "ocultar" ben aviat la inscripció amb independència del que decidixin els veïns a les urnes. La Generalitat es va posar en contacte amb el Consistori per advertir de l'incompliment de la llei de la Memòria Històrica. "La plaça és de tots, que decidixin els veïns si el monument s'ha de quedar o no", explica Teresa Marín, alcaldessa des del 2015.

El Síndic també investiga Vilalba per "mantenir monuments d'exaltació franquista malgrat que la normativa estableix que s'han de suprimir". El monòlit, que també incorpora una creu, si que està catalogat pel Memorial Democràtic de la Generalitat. A les Terres de l'Ebre s'han conservat fins ara altres monuments i elements de simbologia franquista. Alguns, com l'enorme monòlit ubicat en un dels escenaris de la batalla de l'Ebre, al Coll del Moro, a Gandesa (Terra Alta), estan plens de pintades que dificulten la visió de les inscripcions feixistes; els veïns han actuat davant la passivitat de les administracions. Altres, com l'efígie de José Antonio pintada en un dels carrers de Borja també catalogada, han sobreviscut impertèrrits.

El Crist i la creu de la Ràpita, en homenatge al franquisme (1966)

Dues consultes decidiran el futur de l'aguirot del mig de l'Ebre i el monòlit "als caiguts per Espanya" de Vilalba del 1939

al costat del Crist ni de la creu no hi ha "cap placa ni inscripció que especifiqui enalteixi el franquisme". Amb l'arribada de la democràcia ja van ser retirades. El govern municipal ha decidit deixar el cas en mans del Memorial Democràtic de la Generalitat, que al seu cens de simbologia franquista no havia